

Vergaderjaar 2016–2017

31 271

Beleidsdoorlichting Buitenlandse Zaken

Nr. 26

LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 9 juni 2017

De vaste commissie voor Buitenlandse Zaken heeft een aantal vragen voorgelegd aan de Minister van Buitenlandse Zaken over de brief van 24 februari 2017 inzake de beleidsreactie op de beleidsdoorlichting Publieksdiplomatie 2010–2014 van de Inspectie Ontwikkelingssamenwerking en Beleidsevaluatie (IOB) van het Ministerie van Buitenlandse Zaken (Kamerstuk 31 271, nr. 25).

De Minister heeft deze vragen beantwoord bij brief van 6 juni 2017. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De fungerend voorzitter van de commissie,
Omtzigt

De griffier van de commissie,
Van Toor

1

Wat is de grootste prestatie of het meest uit het oog springende concrete resultaat van Publieksdiplomatie in het onderzochte tijdvak?

Eén van de meer concrete resultaat van publieksdiplomatie uit het onderzochte tijdvak is dat van de waterdiplomatie in de VS. De inzet van PD heeft er mede voor gezorgd dat de Nederlandse posten in de VS via lokale stakeholders een voor Nederland gunstige impact hadden op de Amerikaanse besluitvorming over watermanagement. Dit gebeurde in nauwe samenwerking met partijen zoals de Water Alliantie, onderzoekinstelling Deltares en bedrijven zoals Boskalis en Van Oord. Het heeft ook een extra impuls gegeven aan de reputatie van Nederland als land van water en watermanagement. Daarnaast zijn ook succesvolle activiteiten door de IOB waargenomen, zoals bijv op het terrein van Rule of Law (Zuid Afrika)

2

De Inspectie Ontwikkelingssamenwerking en Beleidsvaluatie (IOB) stelt vast dat de prioriteiten voor publieksdiplomatie (PD) onvoldoende aansluiten bij de prioriteiten van het bredere buitenlandbeleid. Welke concrete stappen bent u voornemens te nemen om dit probleem aan te pakken?

Publieksdiplomatie wordt – zoals ook door IOB wordt aangeraden – vanaf 2017 door de posten voornamelijk ingezet op de voor hen prioritaire HGIS doelstellingen. Dit is vastgelegd in de jaarplancycclus waarin die doelen zijn vastgelegd. Op die manier sluit de inzet van publieksdiplomatie aan op het bredere buitenlandbeleid.

3

Waarom wilt u de ambassades gaan beoordelen op de resultaten van hun PD-beleid (follow up 1.a) terwijl u eerder in uw brief aangeeft dat de inspanningen om deze resultaten goed te kunnen meten vaak niet in verhouding staan tot de ingezette middelen?

Het is mogelijk om te peilen of posten op kortere termijn toegang hebben weten te realiseren tot bepaalde sectoren en doelgroepen die voorheen niet in beeld waren. Zoals het IOB vaststelt is het lastig de causale relaties tussen de ingezette beleidsinstrumenten en de maatschappelijke uitkomsten – met name op de lange termijn – vast te stellen, omdat tal van externe factoren de uitkomsten mede beïnvloeden.

4

Waarom wenst het kabinet het instrument «diplo hacks» door te ontwikkelen? Welke ervaringen heeft het kabinet met dit instrument en welke overweging ligt ten grondslag aan de wens om hier meer mee te doen?

Diplo hacks gaan over concrete thema's en problemen die aansluiten bij de beleidsprioriteiten van de posten. Verschillende posten en beleidsafdelingen hebben gebruik gemaakt van het instrument Diplohack. Zo heeft de #data4food hack bijdragen geleverd aan de verbetering van het data dashboard van het World Food Programme, heeft de #HackingConflict editie een app gebouwd die onderdelen van barrel bommen in Syrië traceert, en is er uit de #EndSVCHack een ngo ontstaan die de technische en ngo-wereld in Beiroet dichterbij elkaar brengt.

Een diplohack is een goede manier om deels buiten de reguliere netwerken tot innovatieve beleidsoplossingen te komen. Beleidsmakers en diplomaten betrekken hiermee een beroepsgroep die steeds belangrijker wordt voor het oplossen van allerlei (ook diplomatieke) uitdagingen: softwareontwikkelaars, designers en data analisten.

5

Kunt u in kaart brengen welke doelgroepen goed en welke doelgroepen minder goed worden bereikt? Welke doelgroep wordt in de ogen van het kabinet nog onvoldoende bereikt?

Onze diplomaten steunen op een lange traditie van netwerken bouwen met partijen die van oudsher actief zijn in de diplomatie, inclusief bedrijfsleven en NGOs. De mondiaal veranderende wijze van netwerken en beïnvloeding, bijvoorbeeld meer online en meer burgerinitiatieven, brengt nieuwe tendensen en organisaties met zich mee. Bovengenoemde DiploHacks zijn een goed voorbeeld van het versterken van bestaande netwerken en het bereiken van nieuwe doelgroepen.

6

Hoeveel arbeidsuren per week (fte's) zijn er nu beschikbaar voor de directie Communicatie (COM)?

Op dit moment 2,9 vaste fte en 1 tijdelijke fte.

7

Hoeveel arbeidsuren per week (fte's) zijn er idealiter nodig om COM optimaal te laten functioneren in haar rol als centrale visie ontwikkelaar en in haar rol als centrale coördinator?

8

Welke acties zijn er getroffen sinds de beschreven evaluatie periode om de capaciteit van COM te versterken?

9

Is er nog steeds een capaciteitsprobleem op COM? Zo ja, welke acties gaat u ondernemen om dit op te lossen?

Antwoord vraag 7, 8 en 9

Er is een intensivering van een 1 extra tijdelijke fte voor de verdere ontwikkeling van «digital diplomacy». Aan het eind van dit jaar wordt de inzet van deze fte geëvalueerd en wordt opnieuw naar de permanente capaciteit gekeken waarbij ook de samenwerking binnen COM en de directies wordt meegenomen.

10

Welke maatregelen zijn er getroffen sinds de beschreven evaluatie periode om de samenwerking en de feedback loop tussen COM en de thema-/regiodirecties te verbeteren?

11

Welke concrete maatregelen zijn er genomen om ervoor te zorgen dat alle thema- en regiodirecties voldoende ondersteuning gaan bieden aan het PB-beleid van de posten?

Antwoord vraag 10 en 11

Het overleg met de directies is afgelopen periode geïntensiveerd. Zo is in april 2017 een tweedaagse workshop voor de MENA-regio op het gebied van water georganiseerd. Dit is door zowel COM als de betrokken regio- en themadirecties georganiseerd. Omdat de PD plannen nu worden gemaakt ten behoeve van de ondersteuning van de HGIS doelstellingen is tijdens de jaarplancycclus nog nauwer samen opgetrokken met de regio- en themadirecties. Dit werd zeer gewaardeerd door zowel de directies als de posten. In 2017 formaliseren we deze samenwerking in een PD taskforce, die naast de jaarplancycclus ook het meerjaren PD-beleid gaat coördineren. Tot slot is een aanpak ontwikkeld voor de (prioritaire) posten op PD.

12

Wat is de reden dat de beleidsondersteuning van de MENA-regio een uitzondering vormt ten opzichte van de andere regio's?

De PD-HUB in de MENA-regio is ontstaan omdat de vele overeenkomsten in taal en cultuur in de regio schaalvoordelen (het delen van bepaalde PD

activiteiten tussen meerdere posten) mogelijk maakt. Het betreft niet zozeer een uitzondering als een voorloper; de werking van deze hub wordt mogelijk in de toekomst ook toegepast bij andere regio's.

13

Welke maatregelen, afgezien van het ontwikkelen van een verhaallijn, zijn er genomen om de posten meer sturing te geven?

Trainingen voor zowel CdP's, beleidsmedewerkers en attaches zijn van essentieel belang in de sturing. Naast de leergang media en publieksdiplomatie die minimaal vier keer per jaar plaatsvindt voor beleidsmedewerkers, worden er in het voorjaar verschillende trainingen en workshops georganiseerd voor aankomende CdP's en attaches. Gedurende het jaar vinden workshops plaats voor medewerkers van de posten maar ook voor beleidsmedewerkers in Den Haag. Ook de op te zetten taskforce PD stelt de regiodirecties in staat om posten strakker aan te sturen op PD. Sinds begin 2017 verspreidt COM wekelijks aan posten en de beleidsdirecties een overzicht van de actuele woordvoeringslijnen op basis van vastgesteld beleid en daaraan gerelateerde content. Dit wordt zeer gewaardeerd. COM onderzoekt de mogelijkheden die een social advocacy applicatie biedt voor het laagdrempelig en snel distribueren van social media content aan alle posten en directies. Daarnaast is er een PD toolkit voor posten met daarin direct toepasbare content en worden ook best practices gedeeld.

14

Wat is de huidige centrale beleidsvisie die posten moeten uitdragen in het buitenland?

De posten werken op basis van de voor hen prioritaire HGIS doelstellingen en zetten publieksdiplomatie daarvoor in.

15

In hoeverre geven de posten aan dat de maatregelen ter bevordering van de centrale sturing vergaand genoeg zijn?

Posten geven aan dat de centraal gestructureerde aanpak en het advies worden gewaardeerd. Zij profiteren van de maatregelen ter bevordering van de centrale sturing: in de vorm van strategische kennis van zaken van welke aanpak werkt, gemeenschappelijk ontwikkelde middelen, toolkits, trainingen en instrumenten zoals de bezoekersprogramma's en voorbeelden van activiteiten. COM is in overleg met een aantal posten om de nadere behoefte te concretiseren. Aandachtspunt hierbij is dat elke regio en post ook specifieke omstandigheden kent.

16

Welke maatregelen zijn er geïmplementeerd om de operationalisatie van de uit te dragen centrale beleidsvisie gemakkelijker te maken?

De thema's van de HGIS doelstellingen zijn voor posten de leidraad om publieksdiplomatie in te zetten als instrument om de prioritaire HGIS doelstellingen te helpen bereiken. Bij publieksdiplomatie zijn er verschillende instrumenten, zoals trainingen, bezoekersprogramma's en toolkits om de posten daarbij te ondersteunen. Aan het begin van het jaar vindt overleg plaats met post, beleidsmedewerkers op land- en themaniveau en COM. Halverwege het jaar tijdens Mid-Term Review kijkt COM mee naar tot dusver ondernomen acties. Aan het eind van het jaar tijdens overleg tussen post, beleidsmedewerkers op land- en themaniveau om het jaar te evalueren. Tussentijds onderhoudt COM contact met de posten om uitvoering van de inzet van publieksdiplomatie op prioritaire onderwerpen scherp te houden.

17

Wanneer wordt een nieuw imago onderzoek vergelijkbaar met het onderzoek «Het Imago van Nederland» uitgevoerd om het effect van het gevoerde publieksdiplomatie beleid sinds 2009 te meten?

Op dit moment zie ik geen aanleiding om «Het imago van Nederland onderzoek» opnieuw uit te voeren. Het blijkt lastig te zijn om vast te stellen of er een causaal verband is tussen de ingezette PD-activiteiten en middelen en de uitkomst van zo'n onderzoek, zeker voor een land met relatief beperkte omvang aan PD middelen vergeleken met grotere landen. COM maakt wel gebruik van bestaande onderzoeken en rankings en monitort zo het imago van Nederland.

18

Stelt u de Tweede Kamer op de hoogte als een vergelijkbaar imago onderzoek wordt uitgevoerd?

Ja.

19

Zou het raadzaam zijn om de gelimiteerde capaciteit van COM meer te focussen op de ontwikkeling van een centrale beleidsvisie in plaats van op de ontwikkeling van hulpmiddelen gericht op het verspreiden van deze visie?

COM vertaalt de beleidsvisie (in de vorm van de HGIS doelen) naar PD en communicatieactiviteiten. Hiervoor ontwikkelt het verschillende hulpmiddelen die posten en het departement ondersteunt bij het helpen behalen van de prioritaire HGIS doelstellingen. Deze hulpmiddelen worden ontwikkeld in samenwerking met de betreffende beleidsdirecties.

20

Welke methodes gaat u gebruiken om de resultaten van het PB-beleid van de posten te meten?

21

In welke mate worden deze methodes gestandaardiseerd voor alle ambassades?

22

In welke mate worden deze methodes een structureel terugkerende beoordeling?

Antwoord vraag 20, 21 en 22

Zoals aangegeven is het meten van effectiviteit van PD beleid lastig, ook voor de grote spelers als de VS en het VK. Met name het meten van gedragsverandering op lange termijn is moeilijk. Alhoewel ze geen direct causaal verband aantonen tussen onze inzet en gewenste gedragsverandering, zijn netwerken, outcomes van specifieke activiteiten en social media impact van BZ kanalen wel te meten. Instrumenten voor monitoring, evaluatie, het in kaart brengen van netwerken en het analyseren van interventie strategieën worden verder ontwikkeld, onder andere door te kijken naar de mogelijkheden die (open) data analyse biedt.